

ט

עין משפט
נר מצוה

ביצה פרק ראשון ביצה

מסורת הש"ס

(א) (מחלפת השיטה) (ב) (ג) ונדה
דה. גמ' מה. ב' גמ' ד' ד' ד' ד'
גמ' ר' י' י' י' י' י' י' י' י' י'
שטן. (ג) לעיל ב. ד' לקמן
, י. (ד) (ק. י.) (י. י.) (י. י. י.)
עיונין סא: ד' ס' י' ו' י' י'
(ז) י' ו' י' ו' י' ו' י' ו' י' ו'
(ח) (מחלפת השיטה) (ט) עפר
ועשה כ"ל.

הגרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מדרין וכו'
שם כתיבה כ"ל וז"ל זה
נמחק: (ב) ר"ח ה"א קש"א
ז' ההלכה כ"ל וז"ל זה
נמחק:

מוסף רש"י

מחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מחלפת השיטה.

המחלפת השיטה. המחל
שדין טעם נחלפת מחל
והחלף שיטתי (פסחים
ג.ו.)

מפניו. דקתני בהולכת כולם פליגי לכו כי ה"ל תנא דקתני
בהולכת מדו מפני שזנך י"ט היא: אבל על עליה אסור. דההוא
דקתני סב"ר. מדרין זו. אם השלחן רחוק
זה כהכתיבה מדרין רגליו של כולם
מעט מעט: לקריסא. לכפרים
לרחות ערוהי: פולס כל לידיו.
הולכת כולם של עליה לזנך: מכלל
דקתני סב"ר. וזבל עליה פליגי
במורה ומודים בהולכה: עעמיס
דקתני קא מפרש. וזבל עליה לזבל
למחן דש"י: ממאי מדקתני. במתמיה
דמ"ק משזנך לזנך אלא כולם
המיוחד לזנכין קאי: מי קסני
פולס של שזנך. דנהו משמע דכשל
שזנך קאי: משזנך לזנך קסני.
ולעולם כשל עליה וריבוא אשמועינן
דיוליכט מעליה לזנך ראשון וממנו
לכמה שזנכין: הטוי פולס של עליה.
והולכי לזנך מצדעו יום ועכשיו כל
הטומו מחלון לחלון: מאי דקא אסר
פ"ק. דרני דוסא דהוא ר' יהודה
דאמר ככולם של עליה אסור להולך
קא שרי רבי דוסא מיהא לטומו:
ולא היא מאי דקא שרי פ"ק. דהיינו
אלא למימנ הולכה אסור הטיה שרי
וזבל עליה לא אריי כלל: מוחלפת
השיטה. כאן המחלפת שיטתו וז"ל
לשון דכריסה: וממאי דמחלפת.
ומאי קשיא ליה לר' יוחנן דלמא
טעמייהו דב"ש התם משום דאיכא
דקר נעון וליכא זד איסור: אבל
היכא דליכא דקר נעון. דאיכא זד
רמו חסירה לא שרו ואפי' בער
מיחוס שהוא כחפור ועומד והכל
נמי לא שנה דהא איכא חשדא דלהטיה
גנו: אבל הסס לא. דגורי משום
חשישה דלמא זמנין דבעי חשישה:
אלא אי קשיא. ממתינין אהדי
שהולך רבי יוחנן להחליף שיטתו
וזרין להפוך דכריסה: הא קשיא.
(ז) על זו המחלפה: לא יעול. מן
הגחלות גייט: אלא נענע מצדעו
יום. ולא קני בהכנה כדנור כנלמא
דמפרש לקמיה טעמא דלמא למחר
כי שקיל לכו חיים עליהו וממתיק:
כל

מתניתין דלא כי האי תנא דתנאי א' אמר רבי
שמעון בן אלעזר מורים ב"ש וב"ה שמוליכין
את הסולם משזנך לזנך לא נחלקו אלא
להחזיר שב"ש אומרים אין מחזירין וב"ה
אומרים אף מחזירין אמר רבי יהודה במה
דברים אומרים ככולם של שזנך א' אבל
ככולם של עליה דברי הכל אסור ר' דוסא
אומר מטהו מחלון לחלון אחרים אומרים
משום רבי דוסא אף מדרין בו ב' בני רבי חייה
נפוק לקרייתא כי אתו אמר להו אבותון כלום
מעשה בא לידכם אמרו לו כולם בא
לידינו והתרנוהו אמר להם צאו ואסרו מה
שהתרנתם אינהו סבור מדקא אמר רבי
יהודה ככולם של עליה לא פליגי מכלל דתנא
קמא סבר פליגי ולא היא רבי יהודה מעמיה
דתנא קמא קא מפרש ממאי מדקתני מוליכין
את הסולם משזנך לזנך ואי סלקא דעתך
בכולם של עליה פליגי האי מוליכין את
הסולם משזנך לזנך מוליכין את הסולם
לשזנך מבעי ליה אלא לאו הכי קאמר של
שזנך אין של עליה לא ואידך מי קתני
כולם של שזנך משזנך לזנך קתני ואפי'
לכמה שזנכין איכא דאמרי אמרו לו הווי
כולם של עליה בא לידינו והתרנוהו אמר
להם צאו ואסרו מה שהתרנתם אינהו
סבור מאי דקא אסר תנא קמא קא שרי
רבי דוסא ולא היא מאי דקא שרי תנא קמא
קא אסר רבי דוסא: אבל מטהו מחלון
לחלון וכו': אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש
לחומרא וב"ה לקולא ורמינהו י' השוחט חיה
ועוף ביום טוב ב"ש אומרים יחפור בדקר
ויכסה וב"ה אומרים לא ישחוט א"כ היה
לו עפר מוכן מבעוד יום אמר רבי יוחנן
מוחלפת השיטה ממאי דלמא עד כאן לא
קאמרי ב"ש התם אלא היכא דאיכא דקר
נעון אבל היכא דליכא דקר נעון לא ואי
גמי עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא
אלא דשזנכו מוכיח עליו אבל התם לא

אלא אי קשיא הא קשיא בית שמאי אומרים י' לא יחפור
יום וב"ה אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש
לחומרא וב"ה לקולא ורמינהו השוחט חיה ועוף ביו"ט אמר רבי יוחנן מוחלפת
השיטה ודלמא לא היא עד כאן לא אמרי ב"ש אלא היכא דאיכא דקר נעון
אבל

ממיה אני על מה הצרכי העולם הכנה חסור אני דנימי נערומי לא הו מצריכין כלל אך עתה
לפי מה שטעו דסבורים דמוחלפת לא קאי אהשוחט וכו' וכו' לחומרא לפיכך מצריכין הכנה ומיהו זה אינו לפני פירושו נמי לכל
הפחות סב"ר ב"ה מאי דכרי ב"ש מעיקרא וב"ש בעו דקר נעון ואפי' בעפר מיחוס בעו הכנה מדקאמר הכה עד כאן לא קאמרי
ב"ש התם אלא דאיכא דקר נעון משמע אפילו בעפר מיחוס בעו ב"ש דקר נעון משום הכנה כדפ"ה ומדע דל"כ הא
דקאמר רבי יהודה לעיל והוא שיש לו דקר נעון לאו אפילו דב"ש הוא לפי המסקנה דאמרי ב"ה שיחפור בדקר לנחלה ושחוט ואע"ג
דמייתי מלמיה דרב יהודה גבי ומודים מכל מקום קאי אכילה ממתינין כדפרישית וסב"ר היא דלא פליגי ב"ש וב"ה אלא כדכסה"ג
דשרו ב"ש דביצע שרו ב"ה לנחלה ולעולם בעו דקר נעון משום הכנה ועוד ראינו מדקאמר רב יהודה גביה לעיל (דף טו.) ש' ממלל
קופתו ועושה בה כל זכרו משמע דנעיין הכנה לפי האמת ואע"פ שיש לפרש דכשאר זכרים כגון לנכותו ב' נזאה אבל לנכותו דם לא
נעיין הכנה לא משמע הכי לעיל לפי המסקנה וגם עתה דלמא מוחלפת השיטה אין להחליף פירוש דברי האמוראין וא"כ יפה נהגו העולם
שלא לנכותו רק בעפר מוכן שהוא מיחוס כגון מנזור של אפר או שראוי ללנותו ב' נזאה ולא מעפר מיחוס ש"ג קרקע שהוא בטל אגב
קרקע ולא מאפר הכירה בשוקה ב"ש אס אינו ראי ללנותו ב' נזאה ומיהו א"כ דמוחלפת קאי אהיהא דהשוחט ובית שמאי לחומרא
היינו מונה לא נמסכת עיוות גבי הנך דב"ש לקולא ובית הלל לחומרא וי"ל דמונה לה לפי הטעות דנשיית קורס דמוחלפת השיטה:
ב"ש

ולא היא דר"י טעמא דר"ק מפרש. וא"ת והא כל מקום דמני
במה לחלוק וי"ל דהיינו במשנה אבל לא כדכריסא:ו'
מאי דקא שרי ת"ק קא אפר רבי דוסא. דאפי' בשאר קולמות
לא שרי אלא הטוי ומיהו רבי דוסא דלמא כמאן דלכ"ע

שרי הולכה בשאר קולמות וי"ל דר'
דוסא יאמר ללא נחלקו ב"ש וב"ה
נדר זה משמע דק"ל כר' דוסא
וזכיר דלמא בעירובין פרק הלון
(דף עז. וסז) מטעמין את הסולם
וזכיר שמעמין משמע דאסור לטולטל
כולם של עליה ור' דוסא אוקר אפי'
כולם של שזנך וי"ל דשני מיני
קולמות הן וכן משמע דהיהא פרק
הלון (שם דף עז.) והתם מיירי
בקטנים ו' והכל מיירי גדולים והר"ר
אברהם מבורגול פירש דהתם מיירי
בזנות ומאי טעמא אפרי לטולטל
הכולם משום דמחו להטיה גנו
הוא זכיר ובשעת לילא מששא אסור
לעילוי לחון אבל הכה מיירי כיום
טוב דמותא דלעילוי לחון וא"כ איכא
הך מששא ולפי זה אסור לטולטל
הכולם שלנו גייט ואפילו דנימו
דקמא הלכה כרבי דוסא וי"ע:
אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש
לחומרא וכו'. וא"ת אמאי
לא פרך מלמיה שוליה ופי' הקונט'
משום דגבי נזיה לא שייך שמתה
שאין זה שמתה י"ט כ"כ ומה שמתיין
ב"ש היינו מטעם דלית להו הכנה
ומטעם דלא דמי לפירות הנושרים
ולמשקן שזנו: אמר ר' יוחנן
מוחלפת השיטה. פירוש ה"א
דמתיין דב"ה סב"ר אין מסלקין
המתיין ב"ש וכל הנך משניות דמתיין
מחליף אותה דהשוחט כדקאי קאי
וקשה טובא דלמא פ"י דל"כ מתוקמא
לפי המסקנה כל הני שני דמתיין
לעיל דמייתי והוא וכל מהלף בעום
פניס אותה דהשוחט ועוד קשה מאי
קאמר גבי עור משום דמחי למוגא
עליה הא מפרש טעמא לקמן (דף יז.)
דמתיין קופן משום מחלון וע"ק
דל"כ דלמא דהשוחט נשאת
במקומה א"כ רבה ורב יוסף שקלו
וטרו (לעיל דף י:) אליבא דב"ש וזהו
דוק גדול ועוד קשה כיון דמוחלפת
היהא דמתיין סב"ר לאו לז"ה
דאין מסלקין משום דיש צנין ומתירה
כלים זכרים פרק כל הכלים (שם)
דף קכז. וסז) סתים לן מנא דאין
לעיל ומתירה כלים לכן פר"ט
דמוחלפת השיטה היינו היהא דהשוחט
דב"ה סב"ר יחפור בדקר ויכסה
וכו' והשתא ניחא הכל ואומר ר"ת
לפי מה שטעו דסבורים דמוחלפת לא
הפחות סב"ר ב"ה מאי דכרי ב"ש מעיקרא וב"ש בעו דקר נעון ואפי' בעפר מיחוס בעו הכנה מדקאמר הכה עד כאן לא קאמרי
ב"ש התם אלא דאיכא דקר נעון משמע אפילו בעפר מיחוס בעו ב"ש דקר נעון משום הכנה כדפ"ה ומדע דל"כ הא
דקאמר רבי יהודה לעיל והוא שיש לו דקר נעון לאו אפילו דב"ש הוא לפי המסקנה דאמרי ב"ה שיחפור בדקר לנחלה ושחוט ואע"ג
דמייתי מלמיה דרב יהודה גבי ומודים מכל מקום קאי אכילה ממתינין כדפרישית וסב"ר היא דלא פליגי ב"ש וב"ה אלא כדכסה"ג
דשרו ב"ש דביצע שרו ב"ה לנחלה ולעולם בעו דקר נעון משום הכנה ועוד ראינו מדקאמר רב יהודה גביה לעיל (דף טו.) ש' ממלל
קופתו ועושה בה כל זכרו משמע דנעיין הכנה לפי האמת ואע"פ שיש לפרש דכשאר זכרים כגון לנכותו ב' נזאה אבל לנכותו דם לא
נעיין הכנה לא משמע הכי לעיל לפי המסקנה וגם עתה דלמא מוחלפת השיטה אין להחליף פירוש דברי האמוראין וא"כ יפה נהגו העולם
שלא לנכותו רק בעפר מוכן שהוא מיחוס כגון מנזור של אפר או שראוי ללנותו ב' נזאה ולא מעפר מיחוס ש"ג קרקע שהוא בטל אגב
קרקע ולא מאפר הכירה בשוקה ב"ש אס אינו ראי ללנותו ב' נזאה ומיהו א"כ דמוחלפת קאי אהיהא דהשוחט ובית שמאי לחומרא
היינו מונה לא נמסכת עיוות גבי הנך דב"ש לקולא ובית הלל לחומרא וי"ל דמונה לה לפי הטעות דנשיית קורס דמוחלפת השיטה:
ב"ש

היינו מונה לא נמסכת עיוות גבי הנך דב"ש לקולא ובית הלל לחומרא וי"ל דמונה לה לפי הטעות דנשיית קורס דמוחלפת השיטה:
ב"ש